

придбання автотранспорту становлять 3,5 %, придбання аудіотехніки, відео-та побутової техніки – 5,0 %, інші потреби – 91,6 %. Друге місце посідають кредити, видані на придбання, будівництво та ремонт житла – 23,1 %. Значну частку мають комерційні кредити. Кредитування ведення селянських та фермерських господарств, як і в попередні періоди, має незначну частку в загальному обсязі виданих кредитів.

Позитивну динаміку протягом останніх 4-5 кварталів має показник частки простроченої заборгованості у кредитному портфелі кредитних спілок. Цей показник за 2011 р. – 9 місяців 2012 р. істотно скоротився (з 40,5 % до 15,4 %), що свідчить про ефективність проведення кредитними спілками заходів щодо підвищення якості кредитного портфеля та запровадження жорсткого кредитного моніторингу і конструктивної роботи з боржниками кредитних спілок (рис. 3).



Рис. 3. Питома вага прострочених кредитів у кредитному портфелі кредитних спілок [5]

Варто зазначити, що у кризовий період і посткризовий період КС продовжують і надалі працювати в тому сегменті ринку, з якого банки намагаються сьогодні відійти. Кредитні спілки і сьогодні надають споживчі кредити, мікрокредити для представників малого бізнесу. Середня сума надання коштів позичальникам становить 8 тис. грн, а кредитний коридор – від 500 грн до 100 тис. грн [6].

Висновки. Підсумовуючи сказане, варто зазначити, що в умовах посткризового стану кредитні спілки можуть виступити тим каталізатором розвитку малого бізнесу, що дасть змогу швидкими темпами подолати негативні наслідки кризи. Потрібно розуміти унікальність положення кредитних спілок на ринку фінансових послуг. Тобто КС дає змогу задовольнити потреби населення і малого бізнесу в кредитних ресурсах, що своєю чергою позитивно вплине на створення платоспроможного попиту в системі національної ринкової економіки. Саме тому держава зобов'язана допомогти системі кредитних спілок подолати тимчасові фінансові негаразди, спричинені загальною фінансовою кризою. Зокрема, для комплексного вирішення питань, що гостро постали перед кредитними спілками, необхідно: впровадити на державному та регіональному рівнях системи стабілізації та фінансового оздоровлення кредитних спілок; створити систему страхування вкладів; запрова-

дити рейтингову оцінку основних показників діяльності кредитних спілок через дотримання кооперативних принципів діяльності.

Література

1. Офіційний сайт World Council of Credit Unions. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.woccu.org/about/intlcusystem>
2. Оленчик А.Я. Система кредитних спілок України: сучасний стан та можливі виклики / А.Я. Оленчик // Вісник кредитної кооперації : зб. наук. праць. – 2007. – № 10. – С. 26-33.
3. Ушкаренко Ю.В. Кооператив як найвища організаційна форма кооперації / Ю.В. Ушкаренко, В.І. Грек // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2011. – № 39. – С. 106-110.
4. Прудніков А.О. Кредитні спілки та їх роль у суспільстві / А.О. Прудніков, Л.А. Пруднікова // Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний ін-т" : зб. наук. праць. – 2009 с. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://nbuv.gov.ua/>.
5. Підсумки діяльності кредитних спілок, інших кредитних установ та юридичних осіб публічного права за 9 місяців 2012 року. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/ks_3_kv_2012.pdf
6. Дубровик Р. Кредитні спілки – на межі "суїциду" / Р. Дубровик. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://news.finance.ua/ua/~2/20/all/2009/07/16/165933>

Галайко Н.Р. Кредитные союзы в контексте развития финансового рынка Украины

Отражены современное состояние и проблемы развития кредитных союзов в Украине. Проанализированы основные отличия кредитных союзов от других финансовых учреждений. Проанализированы основные показатели деятельности кредитных союзов Украины. Для комплексного решения вопросов, которые появились перед кредитными союзами, необходимо внедрить на государственном и региональном уровнях системы стабилизации и финансового оздоровления кредитных союзов; создать систему страхования вкладов; ввести рейтинговую оценку основных показателей деятельности кредитных союзов через соблюдение кооперативных принципов деятельности

Ключевые слова: кредитный союз, финансовый рынок.

Halayko N.R. Credit unions in context the development of financial market in Ukraine

Current problems of development of credit unions in Ukraine are reflected. The basic differences of credit unions from other financial institutions are analysed. The main indicators of credit unions in Ukraine are determined. Stabilizing systems and financial improvement of credit unions need to inculcate on state and regional levels for complex decision some questions of credit unions. The system needs to inculcate for insurance of deposits. Rating estimation of basic indicators of credit unions needs to inculcate before of observance of cooperative principles of activity.

Keywords: credit union, financial market.

УДК 330.131.7:658.589

Доц. Л.Й. Гнилянська, канд. екон. наук;

доц. В.Ю. Харчук, канд. екон. наук – НУ "Львівська політехніка"

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Обґрунтовано доцільність визначення результативності інноваційної програми з метою прийняття раціонального управлінського рішення. Запропоновано методологічний підхід до оцінювання результативності інноваційної програми, який ґрун-

тується на обчисленні результативності етапів, підетапів виконання інноваційної програми та визначення її результативності загалом.

Ключові слова: інноваційна програма, результативність.

Постановка проблеми. Забезпечення результативності функціонування суб'єктів господарювання у конкурентному середовищі можливе за умови системного та цільового впровадження інновацій. Найоптимальнішим способом стимулювання інноваційної активності є формування та використання інноваційної програми підприємствами. Однак процес формування та використання інноваційної програми характеризується цілою низкою важкопрогнозованих факторів, ризиків та неузгодженістю інтересів замовників та виконавців. До важкопрогнозованих факторів, які ускладнюють процес формування та використання інноваційної програми, доцільно віднести брак власних коштів та їх нерегулярне використання в інноваційній діяльності, ресурсомісткий процес розроблення та впровадження нововведень, недостатнє державне сприяння інноваційній активності, існування широкого кола як інноваційних, так і економічних, технічних та інших ризиків. Важливою проблемою є неузгодженість цілей інноваційної програми та умов її реалізації, бачень замовників та інтересів виконавців, потреб ринку у нововведеннях та виробничих можливостей їх реалізації.

Одночасно із переліченими вище стимуляційними факторами, виникає проблема відсутності методології до формування, використання, коректування та регулювання інноваційної програми. В основі цієї проблеми лежить недостатнє методичне забезпечення щодо оцінювання інноваційної програми, визначення її результативності та впливу на діяльність суб'єктів господарювання. Саме тому доцільним є зосередження уваги на питанні дослідження результативності інноваційної програми.

Аналіз останніх досліджень і результатів. Аналізування наукових напрацювань [2, 4-7], за досліджуваною проблематикою, свідчить про відсутність чіткого розмежування понять "інноваційна програма", "інноваційний проект", "план інноваційного розвитку" і навіть "інноваційний процес". Так, в економічному словнику означення термінів "програма" (наперед продуманий план якої-небудь діяльності), "проект" (здуманий план дій, задум, намір), план (задум, проект, що передбачає перебіг, розвиток чого-небудь) практично тотожні [3]. По-друге, не достатньо розкритим залишається питання особливостей формування та реалізації інноваційних програм. По-третє, неузгодженим залишається питання розрізнення понять "ефективність" та "результативність". На основі огляду позицій науковців [1, 3, 8] стосовно тлумачення семантики категорії "результативність" спостерігаємо існування кількох підходів. Загалом, більшість учених нерозривно пов'язують поняття "результативність" та "ефективність". Одні науковці є прихильниками підходу, що "результативність" є ширшим поняттям, ніж "ефективність" і визначається низкою показників ефективності за різними напрямками діяльності. Інша позиція стосовно цієї проблематики полягає в тому, що лише на основі опрацювання інформації про результативність тієї чи іншої діяльності можливо робити висновок про ефективність діяльності. По-четверте, відсутнє

обґрунтування поняття "результативність інноваційної програми". Так, у науковій економічній літературі використовується термін "ефективність інноваційної діяльності", який акцентує увагу на оцінюванні ефектів від інноваційної діяльності, а саме: науково-технологічний, економічний, фінансовий, маркетинговий, соціальний, ресурсний тощо. Більшість дослідників приділяють увагу оцінюванню ефектів від реалізації інновацій та обчисленню прибутковості інвестицій, реалізованих в інноваційних проектах.

Постановка цілей. Різноманітність підходів до тлумачення досліджуваних категорій та оцінювання ефективності свідчить про багатоаспектність та недостатню обґрунтованість цієї проблематики, що зумовлює необхідність у її ґрунтовному дослідженні. Зазначені аспекти обумовлюють цілі статті, які полягають в уточненні сутності поняття "результативність інноваційної програми", розробленні методичного підходу до її визначення, адаптованого до сучасних умов господарювання.

Виклад основного матеріалу. На основі узагальнення наукових напрацювань [1-5] та власного доробку ми пропонуємо таке трактування поняття "результативність інноваційної програми" – досягнення запланованих цілей внаслідок впровадження інноваційної програми. З метою визначення результативності інноваційної програми доцільно виокремити поняття "рівень результативності інноваційної програми" – це міра досягнення запланованих цілей внаслідок впровадження інноваційної програми, що характеризується кількісними показниками, які відображають узгодження інтересів замовника і виконавця, потреби ринку у нововведеннях та виробничі можливості для їх реалізації. З огляду на зазначене, ми розробили методичний підхід до визначення результативності інноваційної програми (рис.).

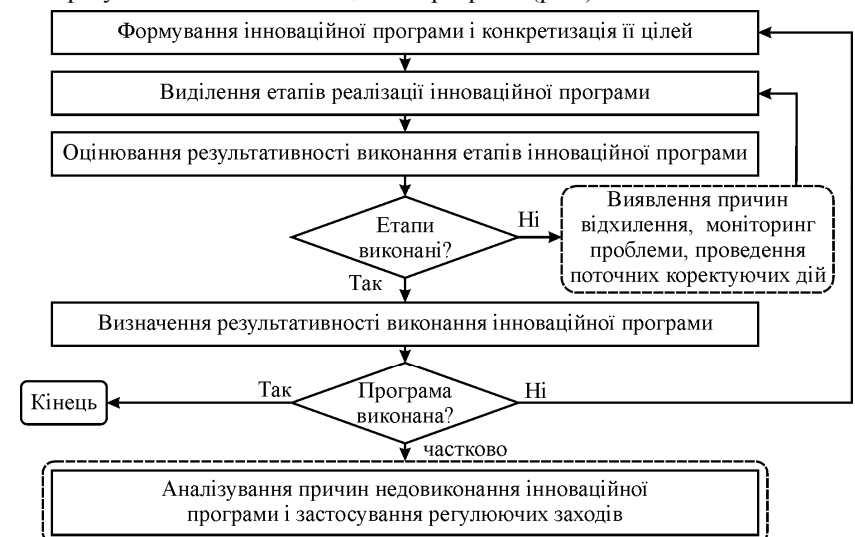


Рис. Методичний підхід до оцінювання результативності інноваційної програми

Згідно з нашим підходом оцінювання результативності інноваційної програми потрібно проводити за двома напрямками. Перший напрям полягає в оцінюванні результативності виконання певних етапів інноваційної програми на підставі розроблених показників. Другий напрям полягає у визначенні результативності інноваційної програми на підставі критерію узгодження цілей. Перший блок методичного підходу передбачає формування інноваційної програми і чіткого окреслення та конкретизації її цілей, аналізування інноваційних проектів на предмет їх ризиковості. Формування інноваційної програми доцільно розпочати із адаптації програми до умов функціонування підприємства та, за умови необхідності, створення необхідних умов для неї. Лише після цього відбувається безпосереднє виконання інноваційної програми.

Другим блоком є виокремлення підприємством етапів реалізації інноваційної програми. Зазначимо, що кількість етапів та підетапів визначає підприємство самостійно залежно від масштабів інноваційної програми, кількості інноваційних проектів та планів. Третім блоком є визначення результативності виконання етапів інноваційної програми. Визначення результативності ми пропонуємо здійснювати за допомогою показників, які наведені у таблиці.

Табл. Визначення результативності виконання етапів інноваційної програми

Визначення результативності виконання етапів інноваційної програми	Формули обчислення
Визначення числового значення оцінки виконання i -го підетапу j -го етапу інноваційної програми, O_{ni}	$O_{ni} = \frac{1}{p},$ де p – кількість підетапів j -го етапу.
Встановлення числового значення оцінки виконання j -го етапу інноваційної програми, O_{ej}	$O_{ej} = \sum_{i=1}^p O_{ni}$
Ідентифікування числового значення оцінки виконання l -го підетапу інноваційної програми, O_{pl}	$O_{pl} = \sum_{j=1}^m O_{ej},$ де m – кількість етапів l -ої програми
Розрахунок коефіцієнта виконання l -го підетапу певного етапу інноваційної програми, K_{vl}	$K_{vl} = \frac{O_{pl}}{O_{p \max}} = \frac{O_{pl}}{m}.$
Обчислення інтегрального коефіцієнта виконання конкретного етапу інноваційної програми, K_l	$K_l = \sum_{i=1}^n K_{vi} \cdot k_i,$ де n – кількість підетапів певного етапу інноваційної програми; k_i – коефіцієнт значущості (важливості) i -ї підетапу певного етапу інноваційної програми; $\sum_{i=1}^n k_i = 1$.

Після обчислення результативності етапів інноваційної програми наступним кроком є виявлення того, чи етап виконаний належним чином. У разі встановлення факту невиконання або неповного виконання передбачених етапом програми заходів, необхідним є виявлення причин невиконання, моніторинг проблеми та проведення коректуючих дій. У разі, якщо коректуючі дії не

дали бажаного результату, необхідним є повернення до блоку "виділення етапів реалізації інноваційної програми". За умови виконання усіх етапів переходимо до визначення результативності виконання інноваційної програми загалом.

У науковій економічній літературі, присвяченій питанню визначення та оцінювання результативності, найчастіше пропонують визначати через систему абсолютних і динамічних фінансових показників [8]. Зазначимо, що такий підхід є виправданим за умови визначення результативності функціонування підприємства загалом. Саме тому ми запропонували визначати результативність виконання інноваційної програми на підставі критерію досягнення поставлених цілей:

$$R_{prog} = f(EЦ_3 CЦ_3 TT_3 B_3 EC_{вик} CC_{вик} TT_{вик} B_{вик}), \quad (1)$$

де: R_{prog} – результативність інноваційної програми, $EC_3, EC_{вик}$ – показники, що характеризують рівень досягнення економічних цілей замовниками та виконавцями інноваційної програми відповідно на певний момент часу; $CЦ_3, CC_{вик}$ – показники, що характеризують рівень досягнення соціальних цілей замовниками та виконавцями інноваційної програми відповідно на певний момент часу; $TT_3, TT_{вик}$ – показники, що характеризують рівень досягнення техніко-технологічних цілей замовниками та виконавцями інноваційної програми відповідно на певний момент часу; $B_3, B_{вик}$ – показники, що характеризують рівень досягнення виробничих цілей замовниками та виконавцями інноваційної програми відповідно на певний момент часу.

Узгодження цілей ми пропонуємо здійснювати на підставі якісних оцінок, а саме використання димму-змінних. Завершальним етапом є визначення виконання інноваційної програми. У випадку виконання програми – цілі узгоджені і програма завершена. В іншому випадку доцільним є повернення до блоку формування інноваційної програми і конкретизація її цілей. За умови часткового виконання інноваційної програми доцільним є аналізування причин недовиконання інноваційної програми і застосування регулюючих заходів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Запропонований методичний підхід до визначення результативності інноваційної програми підприємства полягає у першочерговому визначенні результативності виконання етапів та підетапів за пропонованими показниками, а далі у визначенні результативності інноваційної програми загалом. Наступні кроки наукового дослідження будуть спрямовані на формування системи показників для оцінювання досягнення виокремлених цілей.

Література

1. Загородній А.Г. Фінансовий словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – Львів : Вид-во Львівського Банківського ін-ту НБУ, 2002. – 567 с.
2. Ильенкова С.Д. Инновационный менеджмент : учебн. пособ. / С.Д. Ильенкова, Л.М. Гохберг, С.Ю. Ягудин. – М. : Изд-во ЮНИТИ, 2000. – 328 с.
3. Климаш Н.І. Науково-теоретичні аспекти сутності понять "ефективність" та "результативність" / Н.І. Клима // Наукові праці НУХТ. – 2010. – № 28. – С. 124-126.
4. Коломойцев В.Е. Универсальный словарь экономических терминов : навч. посібн. / В.Е. Коломойцев. – К. : Вид-во "Либідь", 1906. – 383 с.
5. Кузьмін О.Є. Активізування інвестиційної та інноваційної діяльності підприємств : монографія / О.Є. Кузьмін, С.В. Князь, О.Й. Вівчар, Л.І. Мельник – Стрий : ТЗОВ "Укрпол", 2005. – 250 с. / за наук. ред. проф., д-ра екон. наук О.Є. Кузьміна).

6. Лепейко Т.І. Інноваційний менеджмент : навч. посібн. / Т.І. Лепейко, В.О. Кюда, С.В. Лукашов. – Харків : Вид. дім "ІНЖЕК", 2005. – 440 с.

7. Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку : монографія / за заг. ред. д-р екон. наук, проф. С.М. Ілляшенка. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2006. – 728 с.

8. Поліщук Н.В. Результативність діяльності суб'єктів господарювання: сутність, оцінка, основи регулювання : монографія / Н.В. Поліщук. – К. : Вид-во КНЕУ, 2005. – 247 с.

Гнилянская Л.И., Харчук В.Ю. Методологический подход к определению результативности инновационной программы

Описана необходимость изучения результативности инновационной программы для обеспечения принятия рационального управленческого решения. Предложен методический подход к оценке результативности инновационной программы, который базируется на определении результативности этапов, подэтапов исполнения инновационной программы и расчете ее результативности в целом.

Ключевые слова: инновационная программа, результативность.

Gnylyanska L.Yo., Kharchuk V.Yu. Methodical approach for defining effectiveness of innovation program

The effectiveness of innovation program is defined in order to determine rational management decision. The methodical approach for defining effectiveness of innovation program is elaborated. It is based on calculation of effectiveness stages, sub-stages for executing innovation program and defining its effectiveness on the whole.

Keywords: innovation program, effectiveness.

УДК 351.82(477)

Доц. Н.Б. Демчишак, канд. екон. наук;
магістр І.Ю. Горобець – Львівський НУ ім. Івана Франка

БЮДЖЕТНІ ВИДАТКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Розглянуто економічний зміст та особливості бюджетних видатків. Досліджено структуру видатків Державного бюджету в Україні впродовж останніх років. Проаналізовано динаміку показників виконання Державного бюджету за видатками протягом 2007-2012 рр. З'ясовано роль видатків в інвестиційному розвитку вітчизняної економіки. Окреслено пріоритетні напрями активізації використання бюджетних видатків як інструменту стимулювання інвестиційної діяльності.

Ключові слова: бюджет, інвестиції, видатки бюджету, фінансові інструменти, касове виконання бюджету.

Постановка проблеми. Однією із основних передумов досягнення стабільності у фінансовій системі країни є ефективне управління фінансовими ресурсами держави, зокрема забезпечення умов щодо їх використання як дієвого інструменту інвестиційного розвитку.

Державний бюджет та місцеві бюджети є основою функціонування держави, адже без належного фінансового забезпечення не можливою є реалізація таких державних функцій, як підтримання обороноздатності країни, внутрішньої безпеки, успішне здійснення зовнішньої політики, гарантування соціальних стандартів та загалом сталого економічного розвитку. Неефективне управління бюджетним процесом, необґрунтоване формування доходів бюджету та витрачання бюджетних коштів не сприяє інвестиційному розвитку країни, без чітко окреслених тенденцій якого перспективи держави істотно обмежуються. Забезпечення раціональності та виваженого підходу у формуванні

видаткової частини бюджету набуває особливої актуальності через зростаючу його роль у соціально-економічних перетвореннях в країні, якість яких можна гарантувати лише за умов належного фінансування інвестиційної сфери.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. Вивчення проблеми раціоналізації структури видатків у бюджеті, зокрема їх інвестиційна спрямованість, розглянуто у працях як українських, так і зарубіжних дослідників, таких як: С. Аптекар, В. Башко, Т. Бондарчук, С. Булгакова, Д. Ванькович, М. Вербовий, В. Каленська, М. Крупка, М. Кульчицький, О. Лондаренко, А. Маслова, К. Павлюк, В. Піхоцький, Н. Сокровольська, З. Федосов, С. Харченко та ін. Попри це однією з найістотніших і водночас складних невирішених проблем у процесі динамічного розвитку ринкових відносин в Україні є вдосконалення структури державних видатків, оскільки саме ефективне використання фінансових ресурсів бюджету держави свідчить про рівень її соціально-економічного розвитку та інвестиційну складову його забезпечення.

Метою роботи є аналіз бюджетних видатків як інструмента стимулювання інвестицій в Україні.

Виклад основного матеріалу. Удосконалення процесу формування та використання видатків Державного бюджету характеризує якість і ефективність державного управління і є однією з ключових умов забезпечення сталого розвитку держави, зокрема на інвестиційно-інноваційній основі. Вітчизняний досвід останніх років свідчить, що у сфері управління видатками як на державному, так і на місцевому рівнях існують певні складнощі та системні проблеми. Підвищення ефективності видатків наразі розглядалося тільки з погляду економії бюджетних коштів і посилення фінансового контролю. Бюджети всіх рівнів є інерційними, фактично відображають визнану неефективною систему фінансування мережі державних установ, забезпечення соціальних зобов'язань без належної уваги до інвестиційної сфери. Управління витратами залишається надмірно централізованим, що позначається на гнучкості прийняття бюджетних рішень як на центральному рівні, так і на місцевому.

Розглянемо окремі підходи до з'ясування економічного змісту поняття "видатки бюджету" в економічній літературі. Так, у Бюджетному кодексі видатки – це кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум [1]. При цьому Александров В. пропонує розглядати видатки як один із найважливіших показників фінансово-господарської діяльності бюджетних установ [2, с. 27]. За П. Атамасом, видатки – це сума коштів, витрачених бюджетними установами в процесі господарської діяльності в межах сум, установлених кошторисом [3, с. 102]. О. Лондаренко досліджує видатки як прямі цільові витрати держави, що забезпечують її безперестанне функціонування і відображають економічні відносини, що пов'язані з розподілом і перерозподілом частини національного доходу, який концентрується у бюджеті [5, с. 16]. Р. Джога розкриває економічний зміст видатків як державних платежів, які не підлягають поверненню, тобто не створюють і не компенсують фінансові вимоги і поділяються на відплатні (обмінюються на товари чи послуги) і невідплатні (односторонні) [4, с. 49].